

Felçli Yaşam

Temmuz ayının son günlerinden birinde denizden çıkmış, şemsiyenin altında uyuyordu. Kumanya hazırlığı nedeniyle gece geç yatmış, sabah da erken kalkmıştı.

Şiddetli mide bulantısı ile uyandı. Epeyce kustuktan sonra, dinlenmek için tekrar uzandı. Kızları ve torunları denizde oynuyorlardı. Saat 17.30 civarındaydı. Onlar denizden çıkınca, “eve dönelim başım ağrıyor” dedi.

Geniş kumsalda, torununun elinden tutarak, otoparka doğru yürümeye başladı. Yaklaşık elli metre genişliğindeki kumsal, yürümekle bitmek bilmiyordu. Kumsalın orta yerine geldiklerinde, yere yığıldığını gören kızı Nedret’in, panikle bağırmasına anlam veremedi. “Yetişin, yardım edin. Anne, anne...”

İnsanların, başına toplanmasına sinirlendi. Altmış sekiz yaşına kadar her işini kendi yapmıştı.

İki kızını büyütmek, okutmak için yıllarca çalışmış, mücadele etmişti. Eşinden ayrılırken,

“Kadın başına, kızlara sahip çıkamazsın. Onları babalarına bırak” sözlerine aldırmandan.

Emekli olduktan sonra, gönüllü olarak kadın sığınma evlerinde kalanlara yardım etmeye adanmış zamanının büyük bir bölümünü. Onlara yardım ettikçe, yaşamı kolaylaşıyordu gözünde.

Yaşamı zorlaştıran inanışlardı ona göre. Teslim olmak ya da olmamak kişinin kendi elinde. İkinci yolu seçtiği için, aciz görünmekten hiç hoşlanmazdı.

“Ne var, niçin başıma toplandınız? Benim bir şeyim yok” dedi ve ayağa kalktı. Bir adım atmasıyla birlikte tekrar yere yığıldı.

Diğer kızı Hale, ağzının sol tarafa kaydığını görünce felç olduğunu anlamıştı.

Etrafındakilerden soğuk su isteyerek, annesinin başından aşağıya boca etmişti. İlk müdahalenin, böyle olması gerektiğini kulak dolgunluğu olarak hatırlıyordu.

Sahildeki ilk yardım personeli, beş dakika içinde geldi. Onu sandalyeye oturtmaya çalıştılar.

Ancak, sandalyede oturamayınca tekrar yere uzattılar. Çağrılan ambulans ile ilçenin hastanesine götürüldü.

Saat 18.00 olmuştu. İlk müdahalenin ardından nöbetçi doktorun kızlarına, “burada yapacak fazla bir şey yok. Daha kapsamlı bir hastaneye sevk edeceğiz. Nöroloji doktorunun görmesi gerek.” dedi.

Başında tuhaf bir ağırlık hissediyordu.

İstanbul’daki hastaneye ulaştıklarında saat 19.30’u bulmuştu.

Yoğun bakım servisinde, yatak hazırlanıncaya kadar, “acil”de yatırılmasına karar verildi.

Gece olmuştu. Başındaki ağırlık gittikçe artıyordu. Kızlarına, “beni eve götürün, başım kötü” diyordu. Ne kızları, ne de doktor ona felç olduğunu henüz söylememişlerdi. Tansiyonun yüksek olduğunu, kontrol altına alınıncaya kadar hastanede kalacağını söylediler.

Tuvalet ihtiyacını söylediğinde, Nedret telaşlandı. Yardımcı personel aramak için koridora çıktı. Karşılaştığı mavi önlüklü kişiler, hasta bakıcı olmadıklarını, taşeron firmanın temizlik personeli olduklarını, yardım edemeyeceklerini söylemişlerdi. Tomografi çekim işlemleri sırasında da; “hastayı taşımak için personelimiz yok, yakınlarınızdan yardım isteyin” denilmişti! Orada olan biteni aylar sonra öğrenecekti kızlarından.

Yan paravandaki bir hasta refakatçisi, kızlarının çaresizliğine üzülerek yardımcı olmaya çalışmıştı. Vücudu, sağa ve sola çevirerek hasta bezini iki aşamada bağlamayı öğretmişti.

Gece yarısı olduğunda, yoğun bakım servisine alındı. İki gün sonra da normal servise.

Verilen ağrı kesici ilaçlara rağmen, başındaki ağırlık kaybolmuyordu. Öyle ki, felç olduğunu söylediklerinde bile başının ağrısından başka bir şey düşünemiyordu. Daha etkili ilaç yok muydu ağrısını kesecek? doktorlara sorduğu tek soru olmuştu. Beyin damarları yüksek düzeyde tıkanmıştı. Hasarın kalıcı olması kaçınılmazdı. Yapılabilecek tedavi tamamlanınca, on gün sonra taburcu edildi.

Taburcu olduğu güne kadar farkına varmadıkları, “engelli yaşam”la tanıştılar.

İlki, hastaneden eve götürülmesi için, Hale'nin acil yardım ambulansını aradığında, aldıkları yanıtla oldu. "Hastayı olay yerinden hastaneye kadar sevk etmekle görevliyiz. Hastaneden eve hasta transferi yapamıyoruz."

"Sol tarafı hiç tutmayan bir hasta için de aynı uygulama geçerli mi?"

"Evet."

"Peki, eve nasıl götüreceğiz hastayı?"

"Bu konuda hizmet veren özel ambulans şirketleri var."

Ambulans hizmeti yapan, birkaç firma ile telefonda görüştüler. İlk sordukları soru: Apartmanda asansör var mı? Yok ise, hasta kaçınıcı kata taşınacak."

Bir apartmanın üçüncü katında oturuyordu. Asansör yoktu. Üç kat çıkılacak merdivenin hesaba katılmasıyla oldukça maliyetli bir taşıma yapılmıştı.

Nihayet özlediği evine, yatağına kavuşmuştu.

Desteksiz oturamadığı için evde bakımı, beslenmesi ancak iki kişinin yardımı ile yapılabilirdi. Tek çare, eve hasta karyolası almaktı. Baş ve ayak kısımları, çevirme kolu ile kaldırılabilen karyola en uygun çözümdü. Fiyatı, otomatik olandan daha düşüktü. Ancak, bütçesine göre düşük sayılmazdı. Bir aylık emekli maaşına bedel.

Eve kapanma dönemi başlıyordu. Bahçesindeki çiçeklerin kokularını içine çekerek dinlendiği parklar, iskelesindeki bahçede çayını yudumlarken seyrettiği gelip, giden vapurlar olmayacaktı hayatında.

Hayatı televizyondan izleyecekti. Koklayamayacak, dokunamayacaktı.

Nöroloji doktoru, kol ve bacadaki felç etkisi ile oluşan yumuşaklığın yerini bir ay sonra sertleşmeye bırakacağını söylemişti. O andan itibaren fizik tedavi egzersizlerine başlayabilirlerdi. Haftada üç kez fizyoterapist, diğer günlerde de kızlarının yaptırdığı egzersizlere tahammülü yoktu, çoğu kez "bırakın beni" diye bağıyordu. Fizyoterapist, egzersiz programına devam konusunda kararsız olunca, kızları, "aldırmayalım devam edelim" demişlerdi.

Onu, isteksiz ve acılar içinde görmek kızlarını kaygılandırıyor. Onun gibi aktif birisi için "hayattan yalıtılma" duygusunu aşmak zordu. Anlıyorlardı.

Fizyoterapist ve özel ambulanslara ödenen paralar da, gelirinin oldukça üstündeydi. Emekli maaşı ile giderleri karşılaması imkansızdı. Hastalandığından bu yana, bu giderlerin kızları tarafından karşılanmasından rahatsız olmuştu. Fiziksel olarak başkalarına bağımlı olmayı kabullenemezken, maddi olarak da yük olmayı hiç istemiyordu. Maaşından ödediği taksitlerle, bir kooperatif dairesi sahibi olabiliyordu. Çok sıkıntılı günler yaşamışlardı evin borcunu ödemek için. Gerektiğinde yediklerinden, giydiklerinden, ısınma harcamalarından tasarruf ederek. Kızları, hem okullarına devam etmişler, hem de yarım günlük işlerde çalışarak, bütçeye katkıda bulunmuşlardı.

"İyi ki o sıkıntılara katlanmışız. Hastalık pahalı derlerdi. Şimdi değerlendirme zamanı" diye düşündü.

Bir gün kızlarını topladı.

"Benim için artık harcama yapmanızı istemiyorum."

Nedret, "Anne, o nasıl söz. Bunu duymamış olalım."

"Benim için rahat değil. Daha işin başındayız. Zaman geçince sizlere de zor gelecek.

Aranızda masraflarımın paylaşımı, benim bakımım konusunda tartışmalar başlayacak."

Hale, "Bizi üzüyorsun." dedi.

"Şimdi duygusal düşünüyorsunuz. İnsan eti ağırdır derler. Bu evi satalım. Bana giriş kattan bir ev kiralayalım, bir de yatılı bakıcı bulalım. Sizlerin de sorumlulukları var. İşiniz, eşiniz, çocuklarınız... Benim yüzünden düzeninizi bozmayın."

Sonunda ev satıldı. Oturdıkları semtin bütün sokaklarını dolaştıkları halde, girişinde merdiven olmayan kiralık daire bulamadılar.

Bodrum katları nedeniyle, apartmanların girişi yüksekte kalıyordu. En azı, üç-dört basamak yüksekliğinde. Başka çare olmadığından, girişinde dört basamak merdiven bulunan bir apartman dairesi kiraladılar.

Bu çözüm, kötünün iyisi idi. Ancak, dışarı çıkabilmek yine de kolay değildi. Dört basamak merdiven engeli, iki güçlü kuvvetli erkek yardımıyla aşılabiliyordu. Onu, tekerlekli sandalyesi ile birlikte kaldırarak sokağa çıkarıyorlardı. Tabii ki ücret karşılığında. Her aradıklarında da “uygun” olmaları gerekiyordu. Taşıyıcı bulunabilirse sokağa çıkılabildiğinden, bu “hak!”, gezinti için değil, ancak doktora gitmek için kullanılabilirdi.

Ücret karşılığı da olsa engelleri aşmak her zaman mümkün değildi. Nedret’in bu konuda söylediği söz hiç aklından çıkmadı.

“İnsanın, insana muhtaç olduğu sistem, sistem değildir.”

“Ne yapacaksın kızım? Binalar elverişli değil”

“Öyle söyleme. Asansörlü binaların girişlerindeki merdivenlere rampa yapabilirlerdi.”

“Bunu kim düşünecek?”

“Gerekli yasal düzenlemeler yapılır. Rampa yapmayan binalara iskân verilmez. Mevcut binaların da belirli süre içinde tamamlamaları sağlanır.”

Ateş, sadece düştüğü yeri yakıyor ne yazık ki! Toplumda farkındalık olsa bu sorunlar ortadan kalkar. İnsanlar, toplumsal sorunları kendi sorunları olarak görmeye başladıkları zaman.

“Bana dokunmayan yılan, bin yıl yaşasın” zihniyetinin terk edilmesiyle...

Yaşamak yine de güzel. Koltuğunda oturabildiği ve konuşabildiği için kendini şanslı hissediyor. Hatıralarını, yaşam deneyimlerini paylaştığı yatılı bakıcısı, kızları ve torunları, telefonla hatır soran akrabaları zaman zaman uğrayan ziyaretçileri ile televizyon dizileri ile yaşama daha güçlü tutunmaya çalışıyor.

